Qabul qilindi: 12-sentabr 2026-yil • Ma’qullandi: 17-sentabr 2026-yil • Nashr qilindi: 22-sentabr 2026-yil

TARIX FANINI O‘QITISHDA RAQAMLI STORYTELLING TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Qoraboyeva Nargiza Raximovna
Farg‘ona shahar 9-umumiy o‘rta ta’lim maktabi tarix fani o‘qituvchisi
Ilmiy rahbar: **Yulbarsova Xurshida Abdullajonovna**
Farg‘ona davlat universiteti Sotsiologiya kafedrasi professori, DSc

Annotatsiya: Ushbu tezisda tarix fanini o‘qitishda raqamli storytelling texnologiyasidan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari yoritiladi. Raqamli storytelling an’anaviy hikoyalashni matn, surat, xarita, audio, video va animatsiya kabi raqamli vositalar bilan uyg‘unlashtirib, tarixiy mazmunni o‘quvchi uchun yanada tushunarli va qiziqarli shaklda taqdim etishga imkon beradi. Texnologiya o‘quvchilarning tarixiy tafakkuri, mustaqil ishlashi, ijodiy va tanqidiy fikrlashi, axborot hamda raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Tezisda raqamli storytellingning asosiy tamoyillari, uni dars jarayoniga joriy etish bosqichlari, amaliy vositalari hamda mavjud cheklovlari qisqacha tahlil qilinadi.

Abstract: This thesis examines the pedagogical potential of digital storytelling in history education. Digital storytelling combines traditional narrative with text, images, maps, audio, video and animation, making historical content more engaging and accessible for learners. It can support students’ historical thinking, creativity, critical thinking, independent learning, information literacy and digital competence. The study briefly discusses the pedagogical meaning of digital storytelling, its main principles, implementation stages, digital tools and practical limitations in history lessons.

Аннотация: В тезисе рассматриваются педагогические возможности использования цифрового сторителлинга при обучении истории. Цифровой

сторителлинг объединяет традиционный рассказ с текстом, изображениями, картами, аудио, видео и анимацией. Его применение способствует повышению интереса учащихся к историческому материалу, развитию исторического мышления, критического и творческого мышления, самостоятельности и цифровой компетентности. В работе кратко раскрываются основные принципы цифрового сторителлинга, этапы его применения, цифровые инструменты и практические ограничения.

Kalit so‘zlar: tarix ta’limi, raqamli storytelling, raqamli texnologiya, tarixiy tafakkur, multimedia, interaktiv ta’lim.

Keywords: history education, digital storytelling, digital technology, historical thinking, multimedia, interactive learning.

Ключевые слова: историческое образование, цифровой сторителлинг, цифровые технологии, историческое мышление, мультимедиа, интерактивное обучение.

Raqamli texnologiyalarning ta’limga kirib kelishi tarix fanini o‘qitish metodlarini ham yangilashni talab qilmoqda. Oddiy matn va og‘zaki bayondan tashqari raqamli vositalardan foydalanish tarixiy voqealarni vizual va interaktiv shaklda yoritish imkonini beradi. D. Petousi va boshqalar (2022) raqamli storytelling tarix ta’limida hamkorlik va faol ishtirokni kuchaytirishi mumkinligini ko‘rsatadi. A. Lanszki (2022) esa ushbu texnologiyaning tarixiy mazmunni o‘quvchi tomonidan mustaqil yaratish imkoniyatiga e’tibor qaratadi.

Raqamli storytellingning pedagogik mazmuni

Raqamli storytelling — ma’lum bir voqea yoki mavzuni qisqa hikoya shaklida matn, rasm, xarita, audio, video va animatsiya yordamida yaratish va taqdim etish usulidir. An’anaviy storytellingdan farqli ravishda bunda o‘quvchi nafaqat tinglovchi, balki mazmunni izlovchi, tanlov qiluvchi va yaratuvchi sifatida ishtirok etadi.

Tarix darslarida o‘quvchi tarixiy manbalarni o‘rganib, voqealar ketma-ketligini belgilaydi, asosiy qahramon va hodisalarni tanlaydi hamda ularni raqamli hikoyaga aylantiradi. Shu sababli storytelling o‘quvchiga yo‘naltirilgan ta’limni qo‘llab-quvvatlaydi

(A. Lanszki, 2022).

Raqamli storytelling quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

- tarixiy voqealarni aniq va ko‘rgazmali tushuntirish;
- o‘quvchilarning tarix faniga qiziqishini oshirish;
- sabab-oqibat munosabatlarini aniqlash;
- tarixiy tafakkur va tarixiy empatiyani rivojlantirish;
- tanqidiy va ijodiy fikrlashni shakllantirish;
- manbalar bilan mustaqil ishlash ko‘nikmasini rivojlantirish;
- axborot va raqamli kompetensiyalarni kuchaytirish;
- loyiha va hamkorlik asosida ishlashni tashkil etish.

D. Petousi va boshqalar (2022) interaktiv raqamli hikoyalash o‘quvchilarning faol ishtirokini qo‘llab-quvvatlashini ta’kidlaydi. H. Ç. Sarıca (2023) esa raqamli storytellingning emotsional jalb etilish va ta’lim jarayonidagi ishtirok bilan bog‘liq imkoniyatlarini ko‘rsatadi. Tarixiy empatiyani rivojlantirishda ham raqamli va vizual materiallardan maqsadli foydalanish muhimdir (S. Karn, 2024).

Asosiy tamoyillar va amalga oshirish bosqichlari. Tarix darsida raqamli storytelling ilmiylik, tarixiylik va xolislik, izchillik, ko‘rgazmalilik, o‘quvchi faolligi, interaktivlik, manbaga asoslanganlik va refleksiya tamoyillariga tayanishi kerak.

Uni tashkil etish quyidagi qisqa bosqichlarda amalga oshiriladi:

- mavzu va pedagogik maqsadni belgilash;
- tarixiy manbalarni izlash va tanlash;
- hikoya ssenariysini tuzish;
- rasm, xarita, audio va videolarni tanlash;
- raqamli hikoyani yaratish;
- taqdimot va muhokama;
- o‘z-o‘zini baholash va refleksiya.

Masalan, Amir Temur davlati, Buyuk Ipak yo‘li, jadidchilik harakati, Ikkinchi jahon urushi yoki O‘zbekiston mustaqilligi mavzularida o‘quvchilar manbalar asosida qisqa

raqamli hikoyalar yaratishlari mumkin.

Raqamli vositalar va amaliy cheklovlar. Raqamli storytellingni yaratishda Canva, Genially, Adobe Express, PowerPoint, Google Slides, CapCut va Padlet kabi vositalardan foydalanish mumkin. Ularning ayrimlari vizual material tayyorlash, ayrimlari video va animatsiya yaratish, boshqalari esa guruhiy taqdimot va muhokamani tashkil etishga xizmat qiladi.

Biroq internet va texnik vositalarning yetishmasligi, o‘qituvchining raqamli kompetensiyasi, vaqt sarfi, tarixiy manbalar ishonchliligi, mualliflik huquqi va o‘quvchilarning texnik imkoniyatlari turlicha bo‘lishi muayyan cheklovlarni yuzaga keltiradi. Shu sababli raqamli vosita maqsad emas, balki tarixiy mazmunni samarali o‘zlashtirishga xizmat qiluvchi pedagogik vosita sifatida qo‘llanishi lozim.

Raqamli storytelling tarix fanini o‘qitishda tarixiy mazmunni ko‘rgazmali, interaktiv va o‘quvchi faoliyatiga asoslangan shaklda tashkil etish imkonini beradi. Uning yordamida o‘quvchilarning tarixiy tafakkuri, mustaqil ishlashi, ijodiy va tanqidiy fikrlashi hamda raqamli kompetensiyalari rivojlanadi. Samaradorlik esa texnologiyaning o‘zidan ko‘ra, uning aniq pedagogik maqsad, ishonchli tarixiy manbalar va o‘quvchi faoliyati bilan uyg‘unlashtirilishiga bog‘liq. Shu bois raqamli storytelling zamonaviy tarix darsining qo‘shimcha, ammo samarali metodik vositalaridan biri sifatida qo‘llanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Алиназарова Д.В., Ачилова М.С. Применение цифровых технологий в изучении предмета истории в школах Узбекистана // Значение цифровых технологий в изучении истории Узбекистана. – Ташкент, 2022. – Т. 1. – № 1. – С. 114–117.

2. Антонова А.В. Использование цифровых технологий в школьном историческом образовании // Запад, Восток и Россия: вопросы всеобщей истории. – 2023. – № 26.

3. Айнакулов Ш.А., Зияева Ш.К., Артыкбаева Г.К. Внедрение цифровых технологий в образование // Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences. – 2022. – Т. 2. – № 5/2.

4. Донскова И.А. Внедрение федерального проекта «Цифровая образовательная среда» и использование информационно-коммуникативных технологий в процессе обучения истории // Образование и воспитание. – 2021. – № 2 (33). – С. 30–31.

5. Котлярова О.А., Лакизюк В.Н. Цифровизация в сфере исторического образования как фактор достижения метапредметных результатов обучения // Педагогическое образование. – 2022. – Т. 3. – № 2. – С. 83–88.

6. Котлярова О.А., Лакизюк В.Н., Шумская Ю.В. Цифровые инструменты визуализации исторических категорий в обучении истории России XX века // Вестник педагогических наук. – 2023. – № 8. – С. 144–148.

7. Karn S. Designing historical empathy learning experiences: A pedagogical tool for history teachers // History Education Research Journal. – 2024. – Vol. 21. – No. 1. – P. 1–15.

8. Lanszki A. Using of Digital Storytelling in the Teaching of History // Historia Scholastica. – 2022. – Vol. 8. – No. 1. – P. 169–200.

9. Nishonova D.S. Maktablarda O‘zbekiston tarixini o‘qitish jarayonidagi metodlar va metodikalar // Modern Science and Research. – 2025. – Vol. 4. – No. 1. – B. 673–677.